

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Jakšto g. 4, LT-01105 Vilnius,
tel. 8 706 63661, faks. 8 706 63663, el. p. info@am.lt, http://am.lrv.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602370

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

I

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2018 M. SPALIO 3 D. NUTARIMO NR. 996 „DĖL VALSTYBINĖS APLINKOS MONITORINGO 2018-2023 M. PROGRAMOS PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO TEIKIMO

Aplinkos ministerija parengė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. spalio 3 d. nutarimo Nr. 996 „Dėl Valstybinės aplinkos monitoringo 2018–2023 m. programos patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Projektas).

Projektas parengtas siekiant užtikrinti 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/56/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų jūrų aplinkos politikos srityje pagrindus (Jūrų strategijos pagrindų direktyva) (toliau – Direktyva), tinkamą įgyvendinimą. Pagal Direktyvos 11 straipsnį valstybės narės, remdamosi jūrų būklės įvertinimu, Direktyvos III priede pateiktais orientaciniais būdingų savybių, pavojų ir poveikio sąrašais, V priede nurodytais reikalavimais monitoringo programoms ir vadovaudamosi aplinkos apsaugos tikslais, nustatytais pagal Direktyvos 10 straipsnį, nustato ir įgyvendina suderintas jūrų vandenų aplinkos būklės stebėsenos programas.

Įgyvendinant Direktyvos nuostatas, ataskaitą Europos Komisijai apie atnaujintą jūros rajono monitoringo programą reikia pateikti iki 2020 m. spalio 15 d. Atsižvelgiant į tai, kad 2019 m. Lietuva jau buvo gavusi Europos Komisijos pagrįstą nuomonę dėl Europos Sąjungos teisės pažeidimo dėl Direktyvos įpareigojimų neįgyvendinimo, susijusio su vandenų dabartinės aplinkos būklės ir žmogaus veiklos poveikio jų aplinkai įvertinimu, geros aplinkos būklės nustatymu, aplinkos apsaugos tikslų ir susijusių rodiklių nustatymu, atnaujinimu ir nepateikimu Europos Komisijai, vėluodami pateikti ataskaitą dėl monitoringo programos atnaujinimo, tikėtina, sulauktume atitinkamos Europos Komisijos reakcijos.

Lietuvos Respublikos jūros aplinkos apsaugos įstatymo 5 straipsnis nurodo, kad aplinkos būklei ir pokyčiams stebėti Lietuvos Respublikos jūros rajone atliekama stebėseną pagal Vyriausybės patvirtintą valstybinę aplinkos stebėsenos programą. Monitoringo programa papildoma remiantis atliktu jūros aplinkos būklės įvertinimu, su jūrų vandenimis susijusių ekosistemų elementų, antropogeninių pavojų ir žmogaus veiklos rūšių orientaciniais sąrašais, nurodytais Jūros aplinkos apsaugos įstatymo 4 straipsnio 4 dalyje, 2 priede nurodytais stebėsenos programos reikalavimais ir vadovaujantis nustatytais jūros aplinkos apsaugos tikslais.

Siekiant įgyvendinti Direktyvos nuostatas, Aplinkos apsaugos agentūros užsakymu ekspertai parengė „Lietuvos Baltijos jūros aplinkos apsaugos valdymo stiprinimo dokumentų (būklės vertinimo) atnaujinimo“ ataskaitą, kurioje pateikti jūros dabartinės aplinkos būklės ir žmogaus veiklos poveikio jūros aplinkai įvertinimo, jūros geros aplinkos būklės nustatymo, jūros aplinkos apsaugos tikslų ir susijusių rodiklių nustatymo atnaujinimo rezultatai pagal Direktyvos 5 str. 2 dalies a punkto ii–iii papunkčius, 17 str. 2 ir 3 dalis. Išnagrinėjus Lietuvos Baltijos jūros aplinkos apsaugos valdymo stiprinimo dokumentų (būklės vertinimo) atnaujinimo ataskaitoje ekspertų identifikuosius Lietuvos Baltijos jūros rajone vykdomo monitoringo trūkumus ir rekomendacijas,

nustatyta, kad turi būti keičiama Valstybinės aplinkos monitoringo 2018–2023 metų programa, nes reikia:

1) dažniau atlikti iktiofaunos taksonominės sudėties, gausos, biomasės ir amžiaus struktūros tyrimus Baltijos jūroje ir Kuršių marių vandenų išplitimo Baltijos jūroje zonoje. Šiuo metu iktiofaunos monitoringas Baltijos jūros priekrantėje vykdomas kartą per metus, šiltuoju metų laiku. Toks tyrimų dažnumas suplanuotas atsižvelgiant į 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (Bendroji vandens politikos direktyva), reikalavimus siekiant surinkti iktiofaunos duomenų Kuršių marių vandenų išplitimo Baltijos jūros zonoje. Tačiau, kaip rodo monitoringo rezultatai, tiek tyrimų neužtenka įgyvendinant Jūrų strategijos pagrindų direktyvos reikalavimus, nes šiltojo metų laiko duomenys labiau rodo gėlavandenių Kuršių marių vandenų žuvų rūšių būklę. Tipiškos jūrinės rūšys (strimelės, menkės ir kt.) Baltijos jūros priekrantėje sutinkamos šaltuoju metų laiku. „Lietuvos Baltijos jūros aplinkos apsaugos valdymo stiprinimo dokumentų (būklės vertinimo) atnaujinimo“ projekto metu pasiūlyti rodikliai (žuvų bendrijos įvairovės, trofinis, gausumo, dydžio indeksai) ir jų siektinos vertės nustatytos atsižvelgiant į esamus tyrimų duomenis, tik iš dalies įvertina sezoniskai besikeičiančią priekrantės žuvų bendriją ir žvejybos poveikį jai. Norint surinkti duomenų skirtingais sezonais ir vertinti tipiškas jūrines žuvų rūšis, žuvų bendrijos būklės vertinimą reikia daryti ir šaltuoju metų laiku, t. y. du kartus per metus;

2) vykdyti Baltijos jūrą teršiančių šiukšlių (įskaitant mikrošiukšles) kiekio ir sudėties monitoringą. Vertinant jūros rajono būklę pagal jūrą teršiančias šiukšles (Direktyvos 10 deskriptorius), būtina rinkti duomenis apie šiukšlių, įskaitant mikrošiukšlių (< 5 mm dydžio), sudėtį, kiekį ir erdvinį pasiskirstymą Lietuvos Baltijos jūros pakrantėje, paviršiniame vandens stovymės sluoksnyje, ant jūros dugno ir dugno nuosėdose. Valstybinės aplinkos monitoringo 2018–2023 metų programos 19.2.5 uždavinys numato Lietuvos Baltijos jūros pakrantę teršiančių šiukšlių kiekio ir sudėties monitoringą ne mažiau kaip 7 stebėjimo vietose žemyno jūrinėje pakrantėje ir Kuršių nerijos nacionalinio parko zonoje. Siekiant išsamiai įvertinti Lietuvos Baltijos jūros būklę pagal jūrą teršiančių šiukšlių deskriptorių, 19.2.5 uždavinį reikia atitinkamai papildyti;

3) vykdyti antropogeninio nenutrūkstamo povandeninio triukšmo lygių ir kaitos tendencijų monitoringą. „Lietuvos Baltijos jūros aplinkos apsaugos valdymo stiprinimo dokumentų (būklės vertinimo) atnaujinimo“ projekto metu, daugiausia remiantis triukšmo sklaidos modeliavimo rezultatais ir kitų valstybių patirtimi, įvertinti potencialūs impulsinio ir nuolatinio žemo dažnio triukšmo šaltiniai Lietuvos Baltijos jūros rajone, nustatytos triukšmui jautrios teritorijos ir zonos, kur tikėtinas neigiamas triukšmo poveikis jūros gyvūnijai. Tyrimų duomenų apie jūros rajono antropogeninių šaltinių triukšmo lygius nėra, todėl Direktyvos rodikliams „Antropogeninių šaltinių impulsinis garsas“ ir „Antropogeninių šaltinių nenutrūkstamo žemio dažnio garsas“ siektinos vertės nenustatytos. Siekiant vertinti realų triukšmo lygį jūros aplinkoje ir galimą jo poveikį jūros gyvūnijai, į Valstybinę aplinkos monitoringo 2018–2023 metų programą būtina įrašyti 19.2.6. uždavinį „Atlikti Baltijos jūros antropogeninio nenutrūkstamo povandeninio triukšmo monitoringą“. Lietuva ankstesniuose Direktyvos įgyvendinimo etapuose (2012 m., 2020 m.) nevertino jūros būklės pagal povandeninio triukšmo kriterijų, nes iki 2020 m. nevykdė išsamių tyrimų, neturėjo pakankamai duomenų objektyviam vertinimui.

Neturint išsamių monitoringo duomenų, kitame jūros būklės vertinimo pagal Direktyvą etape Lietuva vėl negalės atlikti išsamaus Lietuvos Baltijos jūros rajono būklės vertinimo, t. y. neužtikrins tinkamo Direktyvos reikalavimų įgyvendinimo. Direktyva įpareigoja šalis nares vertinti jūrų būklę pagal visus 11 kokybinių deskriptorių (Direktyvos I priedas).

Tai jau trečiasis Direktyvos įgyvendinimo etapas ir valstybės narės turėjo pakankamai laiko atlikti visas procedūras, kad jūrų būklė būtų įvertinta tinkamai. Nepateikus Europos Komisijai pakankamos informacijos, Lietuvai gali būti taikomos sankcijos. Būklės neįvertinimas pagal vieną iš Direktyvoje numatytų kokybinių deskriptorių Europos Komisijai gali sukelti abejonių dėl Lietuvos galimybių tinkamai vykdyti įsipareigojimus.

Projektu keičiama Valstybinė aplinkos monitoringo 2018–2023 metų programa. Atsižvelgiant į Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013-12-23 įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų

patvirtinimo“, nauja redakcija išdėstomas minėtos programos priedas.

Parengtas projektas susijęs ir su Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. vasario 1 d. nutarimo Nr. 88 „Dėl Vandenių srities plėtros 2017–2023 metų programos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2017 m. gegužės 5 d. įsakymo Nr. D1-375/3D-312 „Dėl Vandenių srities plėtros 2017–2023 metų programos įgyvendinimo veiksmų plano patvirtinimo“ įgyvendinimu.

Projekte neteikiamos sąvokos, kurias reikėtų aprobuoti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Projekte teisinio reguliavimo neigiamų pasekmių nenumatoma. Priėmus projektą, nereikės priimti kitų teisės norminių aktų, siekiant įtraukti į teisinę sistemą.

Projektas siūstas išvadoms gauti Žemės ūkio ministerijai, Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai, Teisingumo ministerijai, paskelbtas teisės aktų projektų posistemėje (TAIS Nr. 20-10880). Žemės ūkio ministerija pastabų projektui neturėjo, į Teisingumo ministerijos pateiktas pastabas atsižvelgta, suderinta darbo tvarka.

Nutarimo projektą parengė Aplinkos ministerijos Aplinkos politikos įgyvendinimo koordinavimo grupės (vadovas Raimondas Sakalauskas, tel. 8 686 00052, el. p. raimondas.sakalauskas@am.lt) vyresnioji patarėja Aušra Palubinskienė (tel. 8 695 17282, el. p. ausra.palubinskiene@am.lt) ir Taršos prevencijos politikos grupės (vadovas Vitalijus Auglys, tel. 8 686 46087, el. p. vitalijus.auglys@am.lt) vyriausioji specialistė Agnė Lukoševičienė (tel. 8 695 49825, el. p. agne.lukoseviciene@am.lt).

PRIDEDAMA:

1. Projektas, 54 lapai.
2. Projekto lyginamasis variantas, 52 lapai.

Aplinkos ministras

Kęstutis Mažeika

A. Palubinskienė tel. 8 695 17282, el. p. ausra.palubinskiene@am.lt

A. Lukoševičienė tel. 8 695 49825, el. p. agne.lukoseviciene@am.lt